

Ishodi programa	Ocjena	Oblici provjeravanja
Poznavanje teme, pojmova, događaja, hronologije (npr. znati imenovati, navesti, prepoznati, identifikovati) -Ko? -Gdje? -Kada? -Nabroj? -Ponovi? -Prepricaj?	2	Usmeno provjeravanje; stavke u objektivnim testovima, poput dopunjavanja kratkih odgovora, zadataka sparivanja, označavanja, pitanja sa višestrukim odgovorima, radionice i rad u grupama
Razumijevanje (npr. moći interpretirati, navesti primjer ili ilustraciju, klasifikovati, sažeti, uporediti, objasniti, zaključiti ili predvidjeti)	3	Razgovor, diskusija na času, problemski zadaci, pojmovne mape, dijagrami uzroka i posljedice, pitanja s višestrukim odgovorima
Primjena (npr. sprovesti, primijeniti, demonstrirati, upotrijebiti)	4	Rješavanje problemskih zadataka; izvođenje aktivnosti
Analiza (npr. razlikovati, razlučiti, sistematizovati, pripisati) -Uredi po nekom kriterijumu!	5	Studije slučaja, projekti, vježbe rješavanja problema, debate, eseji (seminarski rad), istraživački radovi
Evaluacija (npr. provjeriti, pratiti, kritikovati, procijeniti, -Smisli novu primjenu, -Kakav je tvoj stav? -Zasto tako mislis?	5	Kritički prikazi, kritike, studije slučaja

Kriterijumi ocjenjivanja i standardi znanja za predmet Građansko obrazovanje (Gimnazija)

Ocjenjivanje na direktan način utiče na ostvarivanje ciljeva predmeta građanskog obrazovanja. Ocjenjivanje je **brojčano**, uz obavezu nastavnika/ce da javno **obrazloži ocjenu** – *da dâ usmenu argumentaciju ocjene i svakom/svakoj učeniku/ci ponudi instrukcije o daljem učenju*.

Polazište za ocjenjivanje u nastavi građanskog obrazovanja su **ciljevi i ishodi** programa, i to, počev od opštih ciljeva, pa do operativnih ciljeva i predviđenih standarda znanja. Osnovni cilj nastave građanskog obrazovanja (poglavlje 2), je osposobljavanje mladih za *ulogu aktivnog građanina* što podrazumijeva: **znanja** o ulogama građanina (informativnu ulogu škole); **vještine** potrebne građaninu (formativnu ulogu škole); **vrijednosti** koje odlikuju građanina (socijalizacijsku ulogu škole). Polazeći od ovako definisanih ciljeva programa, *predmet ocjenjivanja* u nastavi građanskog obrazovanja su: znanja, vještine i vrijednosti predviđene standardima programa.

8.1. Ocjenjivanje znanja

Polazište za ocjenjivanje znanja predstavljaju *standardi programa*. Standardima se definiše minimum - ono što se očekuje da svaki/a učenik/ca, nakon učenja predmeta građanskog obrazovanja, zna ili može. Predviđene standarde prilikom ocjenjivanja u školi nastavnik/ca prilagođava konkretno učeniku/ci, ili grupi učenika/ca sa kojom radi. Pritom, nastavnik/ca može da koristi neku od taksonomija, npr. Blumovu taksonomiju znanja, i da umjesto reprodukcije (nabranjanja i navođenja) prilikom ocjenjivanja više cijeni objašnjenje, poređenje, primjenu, planiranje i vrednovanje.

8.2. Ocjenjivanje vještina i sposobnosti

Od načina kako je učenje organizovano - *kako se u školi uči*, zavisi i to koje vještine i sposobnosti će se tokom učenja razvijati. Vještine i sposobnosti se razvijaju i ocjenjuju tokom samog procesa učenja - **kroz aktivnosti učenja**. Za razvoj vještina i sposobnosti, pa i za njihovo ocjenjivanje, ključne su *aktivnosti učenja*. Programom građanskog obrazovanja predložene su neke osnovne aktivnosti učenja (4. poglavlje, kolona *aktivnosti*), a nastavnik/ca pripremajući nastavu predviđa i druge aktivnosti koje obezbjeđuju realizaciju ciljeva programa.

8.3. Ocjenjivanje - stavovi, vrijednosti i osobine

Vrijednosti predstavljaju jedan od osnovnih ciljeva (i ishoda) programa građanskog obrazovanja i kao takve i one su predmet procjenjivanja od strane nastavnika/ce. Ipak, važno je voditi računa

o tome da su stavovi, vrijednosti i osobine ličnosti nešto čemu se u nastavi neprekidno teži, **ali se ne ocjenjuje** (stavovi, vrijednosti i osobine ličnosti ne mogu biti predmet direktnog ocjenjivanja nastavnika/ce). To ipak ne znači da prilikom ocjenjivanja nastavnik/ca ne treba da uzima u obzir bar neke *elementarne vrijednosti* (vrijednosti za koje se može pretpostaviti da predstavljaju konsenzus demokratske zajednice); da ih dogovori sa učenicima/ama; da ih javno istakne kao vrijednosti kojima svi treba da teže; da neprekidno prati njihov razvoj i napredovanje tokom učenja. Takvi su npr. stavovi, vrijednosti i osobine: – jednakost i uvažavanje različitosti (tolerancija),

- vladavina pravde i pravičnosti, poštovanje ljudskih prava,
- sloboda za sve ljude,
- ravnopravnost za sve ljude,
- odgovornost,
- solidarnost,
- humanost,
- aktivizam (aktivno učešće).

8.4. Cilj ocjenjivanja

Cilj ocjenjivanja u nastavi građanskog obrazovanja više je **formativne prirode** - da se ocjenjivanjem učenik/ca vodi i usmjerava kroz proces učenja. Zbog toga ocjenjivanje u nastavi građanskog obrazovanja ne bi trebalo da bude izdvojeni segment nastave, i u principu ne bi trebalo da se odvija na posebnim časovima ocjenjivanja. Ocjenjivanje treba da bude sastavni dio nastavnog procesa i sve što učenici/e rade na času (aktivnosti učenja) trebalo bi da bude predmet ocjenjivanja.

Za realizaciju ciljeva građanskog obrazovanja posebnu vrijednost ima nastavnikova/cina argumentacija ocjene – argumentovano obrazlaganje ocjene, kao i smjernice učeniku/ci za njegovo/njeno dalje napredovanje. Važan dio procesa ocjenjivanja predstavlja i samoocjenjivanje i međusobno ocjenjivanje učenika/ca. Prilikom ocjenjivanja nastavnik/ca treba da traži i treba da uvaži *argumentovano mišljenje* učenika/ce koji/a se ocjenjuje, kao i drugih učenika/ca u odjeljenju.

Standardi znanja:

UVOD U PREDMET Učenik/ca: – razumije ciljeve, sadržaj i značaj učenja GRAĐANSKOG OBRAZOVANJA za sebe i za društvenu zajednicu.

MOJ ŽIVOT U ZAJEDNICI – JA, DRUGI, ZAJEDNICA! Učenik/ca:

- razumije da je čovjek istovremeno individualno i društveno biće i navodi razloge života ljudi u zajednici;
- može da objasni razlike između neformalnih i formalnih društvenih grupa i njihovu ulogu;
- navodi osnovne društvene grupe kojima istovremeno pripada i objašnjava njihovu međusobnu povezanost;
- na primjeru škole objašnjava strukturu društvene organizacije;
- na primjeru škole objašnjava svoju ulogu i obaveze u organizaciji.

MOJA ULOGA U DEMOKRATSKOM DRUŠTVU – JA GRAĐANIN/KA! Učenik/ca:

- razlikuje demokratske od nedemokratskih odnosa u zajednici;
 - poznaje značenje pojma politika i razumije razliku između podanika i građanina;
 - zna da navede osnovne uloge građanina u demokratski organizovanom društvu;
 - poznaje vrijednosti koje zastupa građanin u zajednici;
- obrazlaže važnost vlastitog osposobljavanja za ulogu građanina.

PORODICA – RODNE, GENERACIJSKE I KULTURNE RAZLIKE Učenik/ca:

- objašnjava ulogu porodice u vlastitom životu (porodica primarna zajednica);
- navodi osnovne promjene načina i oblika porodičnog života kroz vrijeme;

- objašnjava potrebe i važnost međusobnog pomaganja pripadnika različitih generacija u porodici;
- navodi osnovne uzroke mogućih konflikata u porodici i objašnjava važnost međusobnog razumijevanja i tolerancije;
- navodi osnovne oblike mogućih devijantnih ponašanja pojedinih članova porodice i objašnjava njihov uticaj na porodičnu klimu i
- ostale članove porodice.

AUTORITETI I UZORI U ŽIVOTU MLADIH Učenik/ca:

- razumije zašto autoritet ima moć i objašnjava zašto je neko stvarni, a neko lažni autoritet;
- objašnjava ulogu autoriteta i uzora u vlastitom životu i razvoju;
- objašnjava važnost slobode u izboru uzora i razumije različite uticaje na taj izbor;
- objašnjava ulogu vrijednosti u izboru uzora;
- objašnjava konformizam i važnost očuvanja vlastitog životnog stila.